

Predložený projekt financovaný EÚ zameraný na záchranu tatranského kamzíka by sa mal zamerať na nasledovné oblasti:

- A. vplyv veľkých predátorov (zber a analýzy vzoriek trusu vlka a rysa, aby sa vyriešilo či vôbec a ak áno, tak v akom rozsahu dochádza k predácii kamzíka)
- B. využitie kamzičích biotopov, pohyb a príčiny smrti prostredníctvom rádiomonitoringu
- C. výskyt ochorení prostredníctvom analýzy vzoriek krvi a detekcie parazitov v exkrementoch
- D. odskúšanie niekoľkých sčítacích metód s cieľom zistiť aktuálny počet kamzíkov
- E. prenájom pasienkov od vlastníkov pozemkov a obcí s cieľom predísť pastve dobytku a s tým spojených nebezpečenstiev (pytliactvo, psy, ochorenia)
- F. kampaň zameraná na reklamu, propagáciu a podporu významu kamzíka a jeho záchranu (napr. adopcia kamzičiat)
- G. príprava posteru (plagátu) a malej knižky (letáku) o tatranskom kamzíkovi
- H. zorganizovanie konferencie o manažmente kamzíka
- I. kurz pre strážcov

Zvlášť diskutovanou je v poslednom období téma vzájomný vzťah kamzíka a dobytku. Pravdou je, že pastva dobytku môže pomôcť udržiavať lúky otvorené a pasienky sú v dobrom stave. Nie je pravdou, že prítomnosť pasúceho sa dobytku pomáha životuschopnosti divožijúcich bylinožravcov vo všetkých prípadoch. Do veľkej miery to závisí od súčasnej bylinnej asociácie na lúkach. Ovce a hovädzi dobytok predstavujú pomerne neselektívnych spásačov - skonzumujú takmer všetko zelené! Kamzíky sú selektívne, zmiešané prehládavaco-pasúce bylinožravce – nedarí sa im na hocičom zelenom. Z toho dôvodu, presunutie dobytku z lúk nevhodných pre kamzíka, neurobí žiadne dobro pre populáciu kamzíka. Na druhej strane, presunutie dobytku z bylinnej asociácie chutnej pre kamzíka, mu môže značne napomôcť. Ako príklad uvádza národný park Abruzzo, kde park prenajal pred 40 rokmi niektoré vyššie položené pasienky spásané ovcami. Početnosť kamzíkov rýchlo narastala v územiach s *Festuco-Tripholietum thalii*, ale žiadny vzrast početnosti nebol zaznamenaný na lúkach so *Sesleria apennina/Carex kitaibeliana*. Nikto nikdy by nemohol prísť k vyvodu záveru prečo tomu tak je, bez pozorného pohľadu na rozdielne ekologické determinanty v minulosti. Vyššie uvedená poznámka zarazila aj Prof. Lovariho keď bol naposledy pred 1,5 rokom v Tatrách, lebo už vtedy počul reči o tom, že stavy kamzíkov poklesli, pretože už dlhšie neudržiava dobytok pasienky v dobrom stave. Je to veľmi jednoduchý a plytký prístup k vyvodu záveru – ale môže to byť pravda alebo nemusí byť.

Prof. Dr. Sandro Lovari nám ponúkol návštevu v lete alebo na jeseň tohto roku spolu s odborníkmi, ktorí sa zaoberajú uvedenou oblasťou cez Iniciatívu skupiny pre veľké bylinožravce Svetového fondu ochrany prírody (LHI WWF), ktorá mala stretnutie v dňoch 13.-17.4.2003 v Slovenskom raji, kde sa okrajovo riešila aj problematika kamzíka na Slovensku. Výsledkom návštevy by mala byť príprava projektu.

Pripomíname, že Prof. Dr. Sandro Lovari je predseda skupiny špecialistov pre kozovité IUCN/SSC (Komisia pre prežitie druhov Svetovej únie ochrany prírody), ktorá okrem iného spracovala a vydala v roku 1997 ucelený sumárny prehľad o stave a akčnom pláne pre kozovité. Napriek tomu, že pre neodkladné povinnosti sa osobne nezúčastnil konferencie venovanej ochrane kamzíka v októbri 2001 v Tatranskej Štrbe, navštívil TANAP v decembri 2001 a na základe jeho návštevy sa úspešne odštartovala spolupráca TANAPu s NP Gran Paradiso (návšteva Dr. Bruna Bassana a strážcov v Tatrách a recipročná návšteva našich pracovníkov v Taliansku). Treba poznamenať, že na základe predošlých dobrých kontaktov a stále pretrvávajúcemu priateľstvu s Dr. Janigom.

Prof. Dr. Sandro Lovari pracuje v odbore environmentálnych vied – oddelení etológie, behaviorálnej ekológie a manažmentu divočiny Sienskej univerzity v Taliansku a problematike kamzíkov sa venuje už od roku 1975. Jeho rozsiahle výskumné práce sa týkajú najmä problematiky správania sa kamzíkov, ich ekológie, systematiky a ochrany resp. manažmentu druhu vo viacerých častiach Európy.

Juraj Švajda
odbor strážnej služby, envirovýchovy a propagácie
Správa TANAPu, Tatranská Štrba

Odkazy v literatúre:

- . Shackleton, D.M. (ed.) and the IUCN/SSC Caprinae Specialist Group, 1997: Wild Sheep and Goats and their Relatives. Status survey and Conservation Action Plan for Caprinae. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK. 390 + vii pp.
- . Janiga, M. a Švajda, J. (ed.), 2002: Ochrana kamzíka. Zborník z príspevkov 3. Západokarpatského fóra vysokohorskej biológie. Správa Tatranského národného parku, Správa Národného parku Nízke Tatry, Výskumný ústav vysokohorskej

